

Letipea tragöödia ei unune

Täna 25 aastat tagasi pidasid Letipeal kokkutulekut üle kaheksaja gaasitöötaja. Keegi neist ei osanud arvata, et kaunilt alanud suveööl hukkub kaheksa inimest ja hulk laagriisi saab haavata.

Eevi Kuht

1976. aastal valvas mereäärt Nõukogude piirivalve. Kokkutulekute pidamiseks mere ääres tuli hankida load ja kooskõlastused.

Suviti peeti ka gaasitöötajate kokkutulekuid, sel aastal oli see rakverlaste organiseerida. Teistega koos oli Letipeal Rakvere rajoonidevahelise gaasimajanduskontori peainsener Toomas Kõiv. Siis 34-aastane mees ei taha nendest sündmustest praegu enam kõnelda. "See puudutab veel paljusid väga valusalt," põhjendas ta.

Veerand sajandit on pikk aeg. Letipeal juhtunud uurinud koduloolane Helmut Elstrok arvab, et noorem põlvkond ei tarvitse tragöödiast eriti teadagi. Tuntud kodulooürija on püüdnud 1976. a 8. augusti öö sündmused osalejate mälestuste järgi taastada.

Suveööd lõhestasid lasud

Kokkutulekul peeti võistlusi, tehti isetegevust, käidi ujumas ja tantsiti.

Korda rannas valvasid kaks piirivalvurit, kes aeg-ajalt käisid ka pidulistega tüli norimas. Kui kell pool kaks öösel olid kõlanud esimesed lasud, ei mõistnud veel keegi järgneva traagilisust.

Tollal 23-aastane autojuhtballoonivahetaja Toivo Põldsaar arvas laske kuuldes, et need on sihitud õhku.

21-aastane Rakvere gaasikontori töötaja Andres Nurk oli kokkutulekule kaasa võtnud ka 16-aastase venna Tõnise. Praegu HAT-Autos töötav mees mäletab, et viibis saatuslikel hetkedel koos tulevase elukaaslasega telgis.

"Vend astus parajasti sisse, kui teda tabas automaadi-valang," meenutab Andres Nurk.

Telgist jäid järele vaid räbalad, selles viibinud inimesed pääsesid vaid tänu sellele, et nad püsti ei seisnud.

Pihta sai ka Rakvere noormees Anatoli Paas, kes püüdis sõduritelt automaate ära võtta, öeldes, et mis te teete, me oleme ju kõik ühesugused noored. Ta suri kohapeal.

Toivo Põldsaare mäletamist mööda püüdis teine piirivalvur

Omaksed ei unusta Letipeal 25 aastat tagasi sündinud tragöödiat kunagi. Aino Nurk Rakverest kaotas purjus piirivalvuri käe läbi 16-aastase poja Tõnise.

Kalev Lilleorg

kaaslast keelata, kuid sai ise valangu rindu.

Hullunud piirivalvuri automaadituli tabas peaaegu kõiki telke. Seejärel tappis märatseja ka iseenda.

Kunda ja Rakvere kiirabi viis haiglasse haavatuid. Toivo Põldsaar aitas ka ise vigasannuid haiglasse toimetada. "Sõitsin kaasa Viljandi veoautoga, algul sõitsime Kunda haiglasse ja hiljem Rakvere Vene tänava kirurgiaosakonda," rääkis ta.

Kohapeal ja hiljem haiglas suri haavadesse kaheksa inimest – peale piirivalvurite kuus

kokkutulekul osalejat Rakverest, Paidest, Pärnust, Tartust ja Saaremaalt. 18 haavatut jäi elama, mõned neist invaliidina.

Julgeolekuorganid jälgisid valvsa pilguga

Letipeal olnutele on hilisemast meelde jäänud ülekuulamisest ja julgeoleku valvsa silma all peetud matused. Toivo Põldsaare sõnul toodi lahkunud töökaaslane surnuaiale siiski sama teed mööda, mida mööda ta Arknalt Rakverre tööle käis, kuigi matuselistel soovitati linna mitte sisse sõita.

Rakvere I Keskkooli õpilast

Tõnis Nurka aga ei saadetudki ära koolimajast nagu sellistel puhkudel kombeks. Selliseid sündmusi püüti tollal avalikkuse eest varjul hoida.

Rakvere Gaasis ei unustata Letipea sündmusi. 1991. aastal püstitati koos Viru-Nigula Muinsuskaitse Seltsiga hukkunutele mälestuskivi, mis seisab Ehalkivi ja Tagaküla Suurkivi läheduses kunagise laagriplatsi servas.

Viis aastat tagasi raiuti kivihukkunute nimed. Rakvere Gaasi mehed on niitnud ära ka heina mälestuskivi ümbrusest ja hoiavad seda korras.